

V ponedeljek se bo nadaljevalo razpravljanje o tržaškem guvernerju

IMPERIALISTI VZTRAJAJO PRI KRŠITVI MIROVNE POGODBE

Sovjetski delegat Malik poudarja, da pomeni vsako nadaljnje odlašanje imenovanja guvernerja kršitev mirovne pogodbe z Italijo in da hočejo ZDA napraviti iz Trsta svoje pomorsko oporišče

Delegati ameriške, angleške in francoske vlade so torej ponovno odbili sovjetski predlog za imenovanje njihovega lastnega kandidata za tržaškega guvernerja. To dejstvo ponovno potrjuje naše večkratne ugotovitve, da anglo-ameriški imperialisti tržaškega guvernerja ne želijo, da bi se upravljanje Trsta uredilo tako, kakor določa mirovna pogodba z Italijo. To pa je hkrati potrdilo, da hočejo imperialisti imeti Trst zase, za svojo imperialistično bazo. In v tem leži vzrok, da oni vsak sporazum glede imenovanja guvernerja tako dosledno preprečujejo in s tem še dalje držijo svoje čete v Trstu z izgovorom, da ni guvernerja in izgovorom, da določbe mirovne pogodbe ne morejo stopiti v veljavo. Takšno stališče pa jim hkrati omogoča, da nadalje po svoji volji ne gledajo na voljo tržaškega prebivalstva, ki mora nositi vse posledice takšne imperialistične politike.

Takšen je torej pri nas rezultat imperialistične politike pripravljanja pogovora za novo vojno, neizpolnjevanja in kršenja podpisanih mednarodnih sporazumov, politike, ki jo imperialisti vodijo že vse štiri popojna leta in kuteri izključno rezultat občuti najboljše vse tržaško ljudstvo, slovensko pa še posebej.

Sprito takšnega stanja stvari ostaja še nadalje glavna naloga tržaškega demokratičnega gibanja, da se v prvi vrsti v interes tržaškega prebivalstva in v interesu svetovnega demokratičnega gibanja na čelu s Sovjetsko zvezo se nadalje in se odločeno bori za spoštovanje določb mirovne pogodbe. Zato je dolžnost vseh resničnih demokratov sveta, v prvi vrsti pa demokratičnega gibanja oziroma, ki mejijo na Tržaško ozemlje, da tržaško demokratično gibanje v tej borbi za spoštovanje mirovne pogodbe z vsestranskimi močmi podprejo.

Pri tem pa moramo ugotoviti, da to svojo dolžnost izpolnjuje za sedaj samo Komunistična partija Jugoslavije s svojo dosledno zunanjo politiko, kar so predstavniki jugoslovanske vlade nestrastno dokazali na vseh mednarodnih konferencah, na katerih se je razpravljalo o tržaškem upravljanju. Zato njihova pomoč je bratskim jugoslovanskim narodom tržaško demokratično ljudstvo globoko hvaležno, kakor je hvaležno tudi Sovjetski zvezi za njeno dosledno politiko podpiranja resničnih interesov prebivalstva našega ozemlja.

Po drugi strani pa smo prišli do ugotovitve, da omenjene podpore tržaškemu demokratičnemu ljudstvu predstavljajo demokratične gibanja sosedne republike Italije v borbi za spoštovanje mirovne pogodbe nikakor ne nudijo. Najboljše dokaz za to vidimo najdemo v glasilu KP Italije, ki je glede razpravljanja o tržaškem guvernerju objavila v četrti posebni politični notici, katero smo že v večeršnjih številkih našega dnevnika omenili kot izraz odločnega postavljanja teze o priključitvi Trsta k Italiji. Čeprav nota v isti stvari hinavsko zatrjuje, da se KPI strinja z Linijo Sovjetske zveze o nujnosti imenovanja tržaškega guvernerja t. j. sprostitve mirovne pogodbe. Se čez iz omenjene upolitične note sledi, da se hoče KPI pokazati, da je ona edina italijanska partija, ki se resnično bori za priključitev Trsta k Italiji ter si hoče s tem očito pridobiti v oči italijanskega javnega mnenja prav gotovo največje anacionalne zaslugue. Poleg tega pa je potrebno poudariti dejstvo, da vodstvo KPI prihaja s takšnim svojim stališčem na dan prav v trenutku, ko se v Lake Successu razpravlja o tržaškem guvernerju najbrž zato, da bi uplivala na potek same diskusije v Varnostnem svetu. Vidimo torej, da vsebina note in čas njenega objavljanja nikakor ne moreta koristiti stališču, ki ga zauzema sovjetski delegat t. j. stališču očitne sile mednarodnega demokratičnega gibanja.

Zato je potrebno, da si enotno malo bolje ogledamo. Nota urodoma ugotavlja, da zapadne sile ne mislijo resno diskutirati o možnosti vrnitve Trsta Italiji.

tere bi za protislužno dobil kakšne druge koncesije od Jugoslavije, kakor pa da bi zadovoljili domovljene aspiracije De Gasperi-ja. Dalje ugotavlja nota, da bi imenovanje guvernerja brez dvoma imelo svoje prednosti, ker bi to prispevalo k pomirjenju na mejah Italije. Hkrati pa bi prišlo do združenja obeh con ter do enotne uprave in odstranitve tujih čet.

Takšno je torej stališče Kompartije Italije. Videti je glasilo pa k temu dodaja, da je to stališče tudi stališče Sovjetske zveze in svetovnega demokratičnega gibanja. Kaj iz takšnih trditve sledi?

Predvsem sledi iz gornjih trditve, da je Sovjetska zveza zagovarjala in da zagovarja še danes, »svojinistične zahteve« Jugoslavije, t. j., da Sovjetska zveza vodi slovensko sovjinistično politiko. To pa ni nič drugega kakor tisto, kar trobenta že četrto leto ves tujakinja italijanski nacionalsovjinistični tisk po zpledu vsega svetovnega imperialističnega tiska. Takšne trditve so na liniji italijanskih sovjinističnih strank in so torej strogo odstopno protisovjetske in nesramno lažne. Prav tako nesramno lažne so tudi trditve o izdajstvu protimperialistične fronte s strani Jugoslavije, primerjanje jugoslovanskih vojaških enot z imperialističnimi anglo-ameriškiimi it.

Kako je moglo priti do takšnih trditve? Brez dvoma je edini vzrok resolucija IU, ki jo Kompartija Italije in njena podružnica v Trstu, Vidalijske frakcije, resolucija, ki jo nikotno izražajo za njihove lastne sovjinistične težnje, ki so bile do sedaj prikritke. Pod plaščem resolucije vtihotaplajo na ta način nacionalizem in dejanski sovjinizem med delavsko gibanje in hočejo s pomočjo laži prikriti svoj odklon z dosledne revolucionarne linije.

Kateri resnično dosledni komunisti in revolucionarji morajo, da je upravičena zahteva Jugoslavije glede Trsta postala naenkrat sovjinistična? Kdo na svetu bo verjel, da je Sovjetska zveza potemtakem vodila sovjinistično politiko glede Trsta? In končno, komu ni znano, da Jugoslavija danes niti ne postavlja zahteve priključitve Trsta k Jugoslaviji, ker je podpisala mirovno pogodbo kot kompromisno rešitev tržaškega upravljanja, zavedajoč se, da je s tem ogromno doprinesla k stvari miru v svetu in ker je osnova njene zunanje politike ista, kot je osnova sovjetske zunanje politike, t. j. ohranitev miru.

Ali ni takšno indirektno obdolževanje Sovjetske zveze, da podpira sovjinistične zahteve neke države, protisovjetsko? Da, pisati podobne note, kakršna je omenjena, in se z njeno vsebino strinjati, pomeni vsakogar voditi protisovjetsko politiko. In to protisovjetsko politiko vodijo prav tisti, ki obdolžujejo antisojinistične nas. Tudi omenjanje unifikacije obeh con — A in B — pomeni podkati nam, kot da smo kdaj koli bili protijunifikaciji obeh con, pomeni tudi kazati s prstom, da je potrebno rešiti cono B avkionistične oblasti, pomeni delati prav tisto, kar delajo vse italijanske nacionalistične stranke v Trstu in — kakor čisto malo lahko v današnjih vesteh iz Lake Successa — tudi ameriški delegat pri Varnostnem svetu, da bi s tem dočel sovjetkemu delegatu, kako je nemogoče imenovati tržaškega guvernerja. To torej pomeni strinjati se s protisovjetsko politiko ameriških imperialistov. Ali ni to antisovjetizem?

In končno postavljanje Titove Jugoslavije v isto vrsto z De Gasperijevom Italijo — seveda vse na osnovi marksizma-leninizma! Vprašamo vsakogar, ki kolikorj pošteno misli, ali je to marksizem-leninizem? Ne, to ni nič drugega kot ustvarjanje ideološke zmede v množicah delovnega ljudstva; to je izrabljanje marksizma-leninizma za politiko, ki je v čistem nasprotju z interesi delavskega razreda in ki gre za tem, da bi se množice počasi pripravile ter polagoma pristale na politiko priključitve Trsta k Italiji, kot da bi to bilo v interesu demokracije.

Nastane vprašanje, zakaj rimska »Unita« in tržaško Vidalijsko glasilo odkrito ne poveda, da sta za revizijo mirovne pogodbe in da nista za njeno spoštovanje, temveč da sta za priključitev Trsta k Italiji in se hinavsko trkita na prsi, da se strinjata s predlogom Sovjetske zveze. Čemu prikrivanje revizionistične, protisovjetske politike s frazami? Odgovor: Zato, ker se Vidali prav dobro zaveda, da bi z odkrito revizionistično politiko popolnoma razkrinkal svoje protisovjetske stališče glede tržaškega upravljanja ter da bi na odpor vseh tržaških de-

demokratičnih množic. Zato se Vidali razji maskira z raznimi frazami in se je sramežljivo branil in se brani nadih ponovno utemeljenih in upravičenih očitkov! Toda tržaško delovno ljudstvo dobro vidi, kam Vidali cilja. On ve, da je vse njegovo fraziranje le krinkal. Zaradi tega ga tudi zapušta in njegov frazazem ne verjame. Ponovno je že namreč uvidelo, da so Vidalijsve besede eno, dejanja pa drugo. To je dokazal s pozitivom za dušenje enojčnih krivicnih osebnih izkaznih, to je dokazal njegov sovjinistični Pastetito v goriskem občinskem svetu, ko je svetoval Slovincem, naj le govorijo po italijansko (saj so jih vendar fašistični učitelji z znamenitimi Gentilejevimi metodami tako temeljito naučili tega jezika!).

Nezaslišana nasilja nad goriskimi Slovinci pa so prišla do ušes Vidalijskega glasila šele po dveh dneh, do glasila KPI pa šele po štirih, čeprav se ooe glasila trkita na prsa, da sta za narodno enakopravnost Slovincem! In medtem ko hoče Vidalijsko glasilo to svojega dejanske otrežnostnosti sedaj prikriti s papirnatiimi protestnimi resolucijami, se je milanski »Unita« zdelo komaj vedno goriskim nedeljskim dogodkom posvetiti šele v četrti nekaj skritih vrstic na drugi strani lista! To so dejstva, ki najboljše karakterizirajo »internacionalizem« tistih, ki obdolžujejo nas nacionalizma! Kako naj torej verjamemo njihovim frazazem!

Vidali in njegovi sovjinistični bolji storili da pridose s svojim stališčem o priključitvi Trsta k Italiji odkrito na dan. Jasno in glasno naj povejo ljudstvu, kaj hočejo. Tedaj bomo vsaj lahko prav tako jasno in glasno z njim o tej zadevi tudi razpravljali!

Sicer pa nas vse to prav nič ne preseneča, temveč nam le potrjuje, da smo imeli že pred sedmimi meseci popolnoma prav, ko smo trdili, da se za politiko Vidalijske frakcije skriva revizionizem in protirevolucionarne tendence. Zaradi tega smo ob omenjeni »politčni notii« rimske »Unita« in Vidalijskega glasila hvaležni.

LAKE SUCCESS, 18. — Kakor smo že včeraj poročali, je sovjetski delegat Jakob Malik na seji Varnostnega sveta predlagal švicarskega polkovnika Hermana Flucknerja za tržaškega guvernerja, ki ga je bil v oktobru 1947 predlagal britanski delegat sir Alexander Cadogan.

Varnostni svet je danes sklenil, da bodo nadaljevali razpravljanje o tržaškem guvernerju v ponedeljek in ne v sredo ali četrtek, kakor je bilo prvotno določeno. V ponedeljek popoldne bodo torej zopet razpravljali o imenovanju guvernerja za Tržaško ozemlje. Debatu se bo verjetno zaključila z glasovanjem.

V tem primeru se bo glasovalo o resoluciji, ki jo je v četrtki popoldne predložil sovjetski delegat Malik, ki se glasi:

»Varnostni svet, upoštevajoč čl. 21 mirovne pogodbe z Italijo, ki določa ustanovitev Svobodnega tržaškega ozemlja,

jemlje na znanje sklep Sveta zunanjih ministrov od 12. 12. 1946, ki se nanaša na imenovanje guvernerja Svobodnega tržaškega ozemlja, kakor tudi določbe čl. 11 priloge k omenjeni pogodbi.

Sklene imenovati polk. Flucknerja za guvernerja Svobodnega tržaškega ozemlja.

V svojem govoru je Malik v zvezi s predlogom treh držav, ki predlagajo, naj se Trst izroči Italiji, poudaril, da predstavlja tako postopanje kršitev mirovne pogodbe z Italijo. Obtožil je pri tem ZDA in Veliko Britanijo, da namenoma ovirajo imenovanje tržaškega guvernerja, da bi tako lahko za nedolžen čas obdržale svoje vojaške sile na Tržaškem ozemlju, ter da iz Trsta napravijo svojo pomorsko oporišče.

Malik je tudi poudaril, da je vsako zavlačevanje imenovanja guvernerja nedopustno in pomeni kršitev mirovne pogodbe z Italijo. Ameriški delegat Warren Austin pa je zatrjeval, da je on del mirovne pogodbe z Italijo, ki se nanaša na Trst, sedaj nezveljavil, ker da bi bilo nemogoče na jugoslovanskem področju Tržaškega ozemlja napraviti nedolžno in demokratično ozemlje. Ponovil je predlog, naj bi se Trst izročil Italiji.

Tudi britanski in francoski dele-

gat sta se pridružila Austinovim izjavam.

Austin je tudi dejal, da so na Tržaškem ozemlju po podpisu mirovne pogodbe nastale take spremembe, da ni več potrebno govoriti o tržaškem guvernerju. Seveda ni omenil, kakšne spremembe misli, pač pa je pripomnil, da bi bil Trst podvržen soprorednemu napadu verjetno s strani Jugoslavije, če bi zapadne države sprejele, da se izvede določba v mirovni pogodbi z Italijo, ki govori o Svobodnem tržaškem ozemlju.

Po govorih sovjetskega delegata in zapadnih delegatov je predsednik seje odgodil.

Podlosti De Gasperijevega režima VOJNE ZLOČINCE IZPUŠČAJO partizane pa zapirajo

Ogorčeni protesti delovnega ljudstva zaradi izpustitve na svobodo fašističnega zločinca Borgheseja in proti surovostim policije, ki je s streljanjem v Isoli Liri ranila 35 delavcev

RM, 18. — Včeraj se je dogodila demokratičnemu ljudstvu Italije ena izmed najbolj podlih žalitev: Valerio Borghese, povzročitelj številnih rastelanjov in pokolov, eden izmed najbolj izvrženih izdajalcev domovine, je po razsodbi posebnega sodišča zopet dobil svobodo. Njegova svoboda je žalitev vseh uničenih življenj, žalitev o svobodilne borbe in žrtve vsega italijanskega ljudstva.

Po razsodbi je bil namreč Borghese formalno obsojen na 12 let ječe. Toda 9 let se mu takoj odpustili, 3 leta pa je že v zaporu — in tako je ta zločinec prišel na svobodo. Razsodbo so seveda z neprikritim navdušenjem sprejeli republikanski MSI, ki so bili v sodni dvorani. Ob razsodbi jim je iz oči zasijalo rajske zadovoljstvo in iz srca se jim je izvil vdih zahvale: bog bodi zahvaljen! Kajti tukaj v Italiji so se vendar sodišča, ki vedo, kaj je osebna svoboda in vse ostale večne

Zasedanje plenuma GO OF za Slovenijo

LJUBLJANA, 18. — Pri zasedanju plenuma glavnega odbora Osvobodilne fronte za Slovenijo je član izvršilnega odbora Janez Hribar obravnaval bistvene naloge, ki jih morajo frontne organizacije izvesti na področju poljedelskega združništva. Poudaril je, da je treba smatrati razvoj združništva na poljedelskem področju kot obširen politično-gospodarski proces, ki bo dolgo trajal in ki bo zahteval mnogo naporov in mnogo časa.

Hribar je dalje poudaril, da so kmetke zadruge splošnega značaja tako razširjene v Sloveniji, da se šteje po ena zadruga na vsak krasjevi ljudski odbor. Skupno število združ znaka 1150, v katerih je vpisanih 165.000 družin. Te zadruge se sedaj ne bavijo več izključno z nakupi in prodajami, ker so ustanovile 286 združinskih poljedelskih podjetij, katerih akcija se razprostira skupno na 16.000 ha zemlje. Kmetke zadruge so ustanovile tudi preko 2000 raznih oddelkov za razvoj raznih gospodarskih panog in večje število obrtniških delavnic.

človečanske pravice. In mrzel pol jih je obilil ob misli, kaj bi bilo, če bi sodilo ljudsko sodišče, tako, kakršno je sodilo eminenco Mind-szentzyja.

Toda na ljudstvo je vest o oprostitvi Borgheseja delovala porazno. In danes je ta zločinec res prišel iz ječe. Ljudstvo se je začelo zbirati na protestnih shodih.

V Torino je ta vest silno vznemirila delavsko množico in partizane. Delavci mnogih tovarnov so zapustili delo. Iz tovarna FIAT-Mirafiori, iz SNIA, iz tovarne Nebiolo in drugih so se delavci napotili na trg Castella. V tem je prefekt Carcatera sprejel senatorje Nergavilla, Moscatellija in Leonija, ki so predstavniki vlade izjavili »goročnost« turinških delavcev proti razsodbi sodišča, ki je podelilo svobodo bivšemu poveljniku X. Mas.

Senator Nergavilla je tudi govoril množici in je med drugim dejal: Sprejemamo izjavo rimskega sodišča s manifestacijo močkinaj bo predigra k se vse drugačen manifestacijam. Tega, kar se dogaja v Italiji, namreč ni mogoče več prenašati.

V Genovi so delavci industrijskih podjetij in pristanišča prekinili delo v znak protesta proti oprostitvi Borgheseja kakor tudi proti dogodkom v Isoli Liri.

V Isoli Liri je namreč policija streljala v delavce in v množico. Okrog tisoč delavcev je že pred dnevi zasledilo papirnico v Isoli Liri, ker so gospodari napovedali odpuš 250 delavcev. Včeraj zjutraj pa je vdira policija v poslopje tovarne. Končno je prišlo do streljanja. Policiji so streljali proti vsem, tuč in v belo haljo oblečenega zdravnišarja, ki je prišel, da bi nudil prvo pomoč. Končni rezultat: 25 ranjenih.

S spuščanjem vojnih zločincev na svobodo in s streljanjem v delavsko množico pa se vedno niso izkpanane vse grozote podlosti De Gasperijevega režima v Italiji. Čedalje bolj se množijo aretacije tistih tovarnišev, katerih profitašistična preteklost je poznana in katerim fašisti, ki so se sprva pokrili a so sedaj zopet zelo pogumni, nikakor ne morejo pozabiti, da so bili l. 1946 po njih premagani.

Proti partizanom se upirajo procesi zaradi dejanj, ki so v najtesnejši povezanosti z osvobodilno borbo. Jasno je namreč, da se je partizan v narodnoosvobodilni borbi boril zares, da torej ni mogel biti smeel fašistom priznati. Logično je tudi, da se ljudski bes ob porazu fašizma ni mogel čez noben položaj in razumljivo je, da so vsi tisti zločinci, ki jim ni uspelo poskriti se, prešli zaslužen kazni.

Sedaj pa litože odgovorne za takratne obračune, ko je vendar obračunal z zločinci in izdajalci lastnega naroda vse ljudstvo. V nedeljo bo ljudstvo v 11 velikih italijanskih mestih protestiralo proti inseceniranim procesom proti partizanom. Dogodki sami kažejo dovolj očitno, kako nujna je enotnost delovnega ljudstva proti reakciji v vseh ostenkih. V nedeljo bo ljudstvo z demonstracijami dokazalo, da ne bo trpelo nadaljnjega izživljanja.

Italijanska komunistična partija je izdala poročilo, v katerem izraža ogorčenost zaradi oprostitve Borgheseja, potem je stotinam partizanom prostost odvzeta, zato ker so storiili svojo dolžnost, ko so z orožjem v rokah preganjali sovražnike. V poročilu je tudi rečeno, da se bo KPI udeležila nedeljske demonstracije.

Ljutomer Radovanovič novi poslanik FLRJ v Turčiji

BEOGRAD, 18. — Novi jugoslovanski poslanik v Turčiji Ljutomer Radovanovič je danes izročil svoje poverljive listine predsedniku turške republike Ismetu Ineniju.

Razgovor s predstavnicami ASIŽZ

ZA MIR IN DEMOKRACIJO!

ZA SODELOVANJE VSEH DEMOKRATIČNIH ŽENA V SVETU!

Pod temi gesli bomo praznovali letošnji 8. marec, veliki mednarodni praznik žena, so izjavile predstavnice ASIŽZ našemu dopisniku

Z zvezi s pripravami antifašističnega ženskega Trsta za praznik 8. marca, je naš dopisnik zaprosil tovarišice Majdo Rupena, Almo Reschitz in Valerio Kocijancic. Spelo, članice izvršilnega odbora Antifašistične slovensko-italijanske ženske zveze, za kratek razgovor, ki ga v naslednjem objavljamo.

Vprašanje: »Primorski dnevniki objavljaja vsak dan resolucije sprejete na okrajnih konferencah ASIŽZ. V njih žene poudarjajo potrebo po enotnem nastopu demokratičnih sil za uspešno borbo proti imperializmu in željo, da bi 8. marec, mednarodni ženski dan — bil konkretni izraz te enotnosti. Ker nas zanima, kako mislite to izvesti, se obracamo na vas kot predstavnice ASIŽZ s prošnjo za pojasnila.

Odgovor: »Demokratične žene Tržaškega ozemlja vsak dan bolj ugotavljajo škodo, ki jo je povzročil razdor v demokratičnem gibanju in so vedno bolj zaskrbljene, ko vidijo, da se okoliščajo z njim le anglo-ameriški imperialisti in domača reakcija. Na njihovo željo smo 23. januarja letošnjega leta sklicale konferenco za cono A na Proseku, katere se je udeležilo 270 delegatov. V upravičeni skrbi, da se anglo-ameriški imperialisti še bolj ne okoristijo z razdorom v demokratičnem gibanju, so postavile odločno zahtevo po enotnosti in jo prenesle na teren. Da bi se s problemi, ki so se obravnavali na konferenci, seznanil čim širši krog žena, smo sklicale na njihovo željo okrajne in vaskne konference. Na njih je bila ponovno iznesena potreba po enotnosti, katero so izrazile v sprejetih resolucijah, ki so jih izvoljene delegatke odnesle na okrajne odbore Vidalijske skupine v ASIŽZ. V spomenu na 8. marec v ilegalni in v preteklih letih so živo začutile potrebo po skupnem praznovanju tega dne v borbi proti imperialističnim vojnim netilcem, za mir in demokracijo v svetu.

Vprašanje: Kako ve same občutite potrebo po enotnosti in željo po sodelovanju, ki so jo iznesle ženske množice?

Odgovor: Takoj ob začetku razora smo zastopale stališče, da ga je treba zažeti in da ne sme sbiti naše organizacije v izpolnjevanju nalog, ki si jih je postavila na ustanovnem kongresu, ter tako dokazale našo voljo po enotnosti in našo zaskrbljenost. Zaradi tega je samo po sebi nemogoče, da je želja ženskih množic tudi naša želja.

Da bi jo čim bolj izpolnile, smo stopile do predstavnic v vodstvu Vidalijske skupine v ASIŽZ. Tominale smo jim, a zanj niso našle razumevanja in nam očitalo, da se oddaljile od organizacije, kar ne odgovarja resnici. To lahko izpričajo številne žene, ki so se udeležile plenuma izvršilnega odbora in glavnega sveta, kjer se na podlagi lažnih obtožb omenjamo polno delovanje. Pooblastila, ki so jih nedolgo nazaj iz vodstva Vidalijske skupine v ASIŽZ poslate, pa pri-

oči odločili odgovor vodstva Vidalijske skupine v ASIŽZ v antifašističnih množicah?

Odgovor: Glede na nujnost po enotni borbi vseh demokratičnih sil proti imperializmu bodo tržaške antifašistične žene vztrajale na svoji zahtevi: po njej, zapeljanim ženam bodo prikazovale njeno potrebo ter vsem smislu tudi praznovale letošnji 8. marec, ker bodo vedo, da bodo tako največ doprinesle k sodelovanju vseh demokratičnih žena v svetu za mir in demokracijo.

Risoluzione delle donne antifasciste del VI. rione

l'8 marzo e primo maggio devono essere una manifestazione di unità

Le donne antifasciste italo-slave del VI Rione riunite in conferenza esaminata la situazione politica locale ed internazionale ed i compiti che loro stanno davanti per un'efficace lotta contro l'imperialismo hanno preso la seguente

RISOLUZIONE

- 1) Gli imperialisti anglo-americani fedeli alla loro politica di divisione e revisionismo danno aperto appoggio alle forze reazionarie nel loro intento di annettere Trieste all'Italia.
- 2) Le elezioni amministrative che però hanno un carattere profondamente politico dovrebbero loro servire per far entrare Trieste nell'ambito del loro piano militare, preparare la strada al revisionismo, cioè che ci dimostri anche il modo antidemocratico con il quale il Governo Militare ha annunciato queste elezioni.
- 3) Dalla scissione avvenuta in seguito alla risoluzione dell'U.I. nel movimento democratico, esso spera che la reazione possa trarne un vantaggio per le future elezioni, convalescendo così tutte le tegali antipopolari e facendosi apparire di fronte al mondo come democratici.
- 4) Il coronamento di queste mire imperialiste colpirebbe profondamente, te la classe lavoratrice e perciò anche la donna triestina che ne è sua parte integrante. A questi intenti dobbiamo opporre tutte le nostre forze e l'unità combattiva della fratellanza italo-slava.
- 5) Le giornate dell'8 marzo e Primo maggio devono essere come negli anni passati una manifestazione dell'unità di tutto il nostro popolo.
- 6) La nostra lotta conseguente e la nostra compattezza nella lotta contro l'imperialismo aiuterà anche le donne antifasciste del nostro territorio a conseguire i loro diritti, e con ciò a rafforzare la democrazia e la pace nel mondo.

Morte al fascismo — Liberi ai popoli!

(SEGUONO 138 FIRME)

Popoln neuspah ofenzive grških monarholastitov

ATENE, 18. — Radio »Svobodna Grčija« sporoča, da se je monarholistična ofenziva na Peloponezo, ki traja že skoraj 2 meseca, končala s popolnim neuspahom. Demokratična vojska je vedno nadzoruje gorski sektor osrednjega Peloponeza kakor tudi nekatera področja v ravnini, v ostalim pokrajinskem polotoku pa izvaja močan pritisk na sovražnika.

V prvi polovici februarja so enote treje divizije, ki delujejo v osrednjem delu Peloponeza, izvršile več kot 20 uspešnih napadov proti sovražnim položajem. Enote demokratične vojske so izvršile siloviti napad proti neki sovražni bazi v bližini kraja Parten. V tej boji je bilo izločenih iz borbe 663 sovražnih vojakov.

Ob podpori topništva in minometov so enote demokratične vojske napadle monarholistične sile, ki so se pomikale proti višinam Vatsorja. Sovražnik je bil prisiljen obrniti se. Imel je 90 mrtvih in ranjenih.

BEOGRAD, 18. — Organ jugoslovanskih sindikatov »Rado« piše danes, da je bil neki funkcionar pomorske jugoslovanske poslovalnice izgnan iz Albanije.

Teror v Šanhaju proti sestradanemu ljudstvu

SANGHAI, 18. — Na ukaz po veljavni posadke v Šanhaju generala Čengšinga so bile večerjale ustreljene 3 osebe, 6 so jih pa zaprli v ječo pod obtožbo, da so organizirale stavko, ki je za dva dni ustavila promet v mestu. Stavka se je danes zjutraj nehala, ne da bi bile izpolnjene skromne zahteve delavcev, t. j. enkratno nakazilo 6 liber riza.

Tudi jaz sem sprejela resolucijo ne da bi jo prešudirala

Resolucija Informbiroja je bila v Trstu povod za razcepitve demokratičnih organizacij? Izvedel ga je Vidali s svojo preravnano politiko, ko je računalo na čustva, ki jih lahko demokratske trditve množice do Sovjetske zveze, postavič dilemo Moskve ali Beograda. Ljudje so sprejeli odločitev trenutno, ne da bi prej prebrskali resolucijo in se seznanili s situacijo v Jugoslaviji. Nato se je pričelo klevetanje Jugoslavije. Tudi jaz sem sprejela resolucijo, ne da bi jo prešudirala in primerjala z dejstvi, in sledila božnemu jrozam o internacionalizmu. Za časa svojega bolezenskega dopusta sem pričela razmišljati. Videla sem tedaj prve napake Vidalijeve pogubne politike. Bilo je ravno zasedanje OŽN, ko bi se morale trditve demokratske množice kot neko združeno boriti za spoštovanje mirne pogodbe. Zaradi razdvojenosti demokratičnih sil se to ni zgodilo. Sovinski so pričeli s ostrim napadom na slovenske šole, anglo-ameriška oblast je prekrila eno izmed osnovnih dolžnosti — dvojezičnost in Vidali je s svojo politiko pri tem podpiral. Čeprav mi ni bilo še jasno upravljanje resolucije, sem spoznala, da so trditve tvoj, Babica pravilne.

Z popolnim poznavanjem naša borbe jugoslovanskih narodov med NOB in sedaj v izgradnji socializma pod vodstvom CK KPJ in tov. Tita sem prepričana, da Jugoslavija ni krenila s poti, ki vodi v socializem in smatram kritiko Informbiroja kot neobjektivno. Nemogoče je zanikati revolucionarnost NOB jugoslovanskih narodov, kajti že v početku istega 1941 v Bosni, Crni gori, Srbiji, na Hrvaškem, kasneje v Sloveniji in na Primorskem so parizani in aktivisti organizirali narodnoosvobodilne odbore, a tem so postavili temelje ljudske oblasti in rušili staro buržujzko oblast. Na drugem zasedanju AVNOJ-a 29.XI.43 je bil sprejet sklep o organiziranju nacionalnega komiteta narodne osvoboditve Jugoslavije, kateri bi vršili dolžnosti zasedne vlade v Jugoslaviji.

Po občinski se je pričela izgradnja socializma. S svojim potegom v izgradnji socializma jugoslovanski narodi izražajo svoje popolno zaupanje v CK KPJ in tov. Tita. Nerazumljiva jim je kritična resolucija s strani britskih partij. Učinek resolucije je bil ta, da je okrepila delovni poteg naroda; dokaz za to nimam prekoračitve plana za leto 1948. V širokih množicah so posamezniki, ki se odpravljajo od delovnega mesta s tem, da delajo in živijo samo za lastni dobiček. Takim je nerazumljiva važnost napredov, ki so potrebni za izgradnjo socializma. Njim je nerazumljiva želja ljudstva, ki teži za tem, da bi živeli prišlo do blaženosti, ne čistočasti, pa na narodno. Trdijo, elementi politična odpuščajo od države celote.

Pri svojem delu vedno žuglovaneti narodi v SZ (prvo socialistično državo) kot v avantgardo, moč in uveljavilo so svetovnega proletariata. Svoje zaupanje da SZ, do ton. Stalina izražajo s svojim požrtvovalnim delom in napori, da pod vodstvom CK KPJ delajo za čim hitrejšo izgradnjo socializma na domaćih tleh in za izvršitev demokratičnega bloka.

VREMEC OLIMPIJA

Še o „Legi“ v Devinu

Po poročilu v našem listu in v drugih o socialističnem delovanju „Legi Nacionalne v Devinu je bilo mnogo komentarjev. Da bi resnice zakrili in prikazali naše poslanstvo za neresnično se je poskušal in napravljal za to potrebne korake sam načelnik in agent „Legi“ Po Lanolita, znani skvadrist in preganec Slovencev in našega jezika pod fasadom.

Čeprav je vsem znano, kdo so „Legisti“ v Devinu, kateri je mi-mogotne povedano da ali ne toliko kakor je prstov na roki, je vendar dragocen izpad omenjena socialističnega agenta Lanolite. S tem je tretji javno dal vteti, da je on vodja „Legi“. Vodja onih, ki hočejo tu državo, iz katere so se umaknili zaradi pomanjkanja in tešar za in izkajanja dela in kruha že pred prvo svetovno vojno. Nekateri od teh so se sicer vrnili, pa so raje ponovno v drugo državo prišli sem (med temi je primer „Pierov“). Ne samo to, da ti ljudje tu odjedajo kruh našim ljudem, pač pa bi radi naložili na naša ramena vome posledice njihove domovine. Toda ljudje te vrste so Italijo osramotili in jo s svojim socialističnim delovanjem sramote še naprej. Dovolj zgornji primer nam je nedolžni var-dalski napad ob dobrohotni zaščiti italijanske policije na goriske Slovence, ko so hoteli proslaviti našega Prešerna. Gorje, ki so ga ti ljudje s svojim nacionalizmom povzročili svojim domovini, naj bi prišlo še na nas. Namesto da bi taki ljudje sedaj prisloščili za pomoč svojim domovini, pa se že danes potikajo po naših krajih. Ti ljudje skrivajo svoje upanje v „pomoč Amerike, da jim do spet zasleda Reko, Pulj in Zadar, da se bodo potem spet vrnili tja — ga-vo vsaj pravi neka Lanolita članica. Toda zaslonj so računali brez krčmarja. Zadrževalnica jim ni dovolj pretrisa možganov.

Res je, enkrat je bilo mairisti-ko italijanskega, kar ni bilo od Italije. Toda to ne bo nikdar več! Pravi Tržačani so se sili takih nacionalističnih fraz, ki so privedli našo semijo in Trst na rob gospo-darskega propadanja in narodno suznost. Le to je upraskal pa je ualcoj videli in spoznali kdo se za-ano o materji domovini. Gotovo bi sanjajo morali pobrati šila in ko-pita ter zigniti tja, od koder so se priključili s svojimi zavetniki. Te-daj bi šele začelati mir in red na naši zemlji.

TRŽAŠKI DNEVNIK

Pravo enotnost delavskega razreda dosežemo z borbo in ne s kompromisarstvom

Včeraj so bila na sedežu Združenja industrijev pogajanja za rešitev meznega vprašanja kovinarskih delavcev CRDA; niso nam še znani rezultati teh pogajanj, zato bomo o njih podrobneje poročali v naši prihodnji številki. Kot smo že v drugih člankih poudarili, sta sindikalni organizaciji sklenili nadaljevati s pogajanj za predstavniki vodstva CRDA, ki bodo v ponedeljek na uradu za delo. Na zadnjem sestanku so se skupno sporazumeli, da bo to zadnji poizkus mirne rešitve tega vprašanja. Le če tudi ta korak ne bo imel nobenega uspeha, se bosta organizaciji poslužili vseh sredstev, ki so jima na razpolago, da zaščitita pravice delavcev. Kakšnih sredstev se mislita obe sindikalni organizaciji poslužiti, nam ni znano, vsekakor pa je pozivanje na oddelek za delo volja uprave korak nazaj, ker to bi bili lahko sindikalni organizaciji storili že pred sklicanjem zadnjih protestnih stavk v ladjedelnicah CRDA. Iz vsega tega bi se dalo tudi sklepati, da sindikalni organizaciji, da od odločne borbe za uresničitev zahtev delavskega razreda in da ne vesta, kako bi se najlaže povlekli iz tega spora.

Naj bi bili torej sadovi nove enotnosti med obema sindikalnima organizacijama, o katerih toliko pišejo in se hvalijo v svojih glasilih. Če bi ta enotnost predstavljala res veliko borbeno silo, tedaj bi bili morali tudi delodajalec popustiti. Najbolje nam to potrjujejo izkušnje iz preteklih let, ko so Enotni sindikati s svojo borbosnostjo dosegli že lepe uspehe, čeprav niso takrat še enotno nastopali z Delavsko zbornico, kot delajo to sedaj.

Če izvzamemo nekatere delne uspehe posameznih skupin vidimo, da v zadnjih mesecih zanimajajo sindikalne organizacije skoraj same neusphe. 13. decembra 1948 je bila skupščina Enotnih sindikatov, na kateri so delegati dali izvršnemu odboru ES naloge, da začne splošno akcijo za povnanje draginskih in družinskih doklad. Še danes zmančamo, da bi bili ti dokladi povisani; torej lahko že tukaj ugotovimo pomanjkanje vseh skupnih pogajanj kljub temu, da so v tem vprašanju nastopili skupno i Delavska zbornica i Enotni sindikati. Tudi „Lavoratori“ je ob tej priliki pisal, da je tržaško delavstvo tako enotno kot ni bilo še nikoli. Kot pa vse kaže ta enotnost prav nič ne plaši delodajalcev, ki dobro poznajo svoje vrne hlapce in pomočnike iz Delavske zbornice. Pretekli teden je bila zopet skupščina Enotnih sindikatov. Na tej skupščini so delegati na predlog

Vidalijevci razbili občni zbor v Ricmanjih

V obredi 18. t. m. je bil v Ricmanjih obredni zbor tamkajšnjega prosvetnega društva, katerega se je udeležilo 130 vaščanov — članov društva. Bili so navzoči tudi vsi odorniki, pa tudi udeležba članov je bila skoraj stoočitna. Seveda niso manjkali tudi Vidalijevi zadržani slovenske kulture — znani vaški prepeči, katerih politična preteklost v vsini primerov jim pač ne more dajati pravice, da bi danes odločali in sodelovali v našem kulturnem življenju, za katerega niso niti dali niti žrtvovati.

Prosvetno društvo iz Ricmanj je imelo zadnji občni zbor 17. 1. 1949 in ne prejšnji teden, kot je včeraj objavil „Lavoratori“, ker o tem zboru ni bil niti obveščen odbor kakor tudi ni bilo obveščen članstvo društva. Razdor, ki ga je vnesel Vidali po objavi resolucije IU med demokratične organizacije in potem tudi v prosvetna društva, je zakrivil, da je delo prosvetnega društva iz Ricmanj popolnoma prenehalo ter da ljudje niso več toliko sodelovali in se udeleževali v kulturnem življenju. Da bi se po-ložili razčisti in da bi se po-ložili obnovilo, je odbor na svoji zadnji seji predlagal sklicanje občnega zbora, ki je pa zelo bodel v očeh Vidalijevih pristajač, saj so vedeli, da bo pomenil njegov uspeh, njihov poraz. Zato so prešli na logo, da na vsak način razbijajo občni zbor, pa čeprav bi se morali poslužiti psovanja in pretepanja, (ki jim je že prišlo kar v navado). Zbor je otvoril tajnik društva, ki je podal tudi poročilo, katerega so vsi molče sprejeli in odobrili; prav tako so odobrili tudi blaginjavno poročilo, naker je pa sledilo isto poročilo gospodarja društva (Vidalijevca), ki se mu občni zbor ni zdel tako važen, da bi bil svoje poročilo tudi napisal, zaradi česar je bilo seveda to zelo pomanjkljivo in neresno.

Po končanih govorih je v imenu odbora predložil tajnik društva kandidatsko listo novih odbornikov, za katere sestavo so se že sporazumeli vsi odborniki na svoji zadnji seji. Kljub obljubi, da ne bodo predložili še svoje kandidatne liste, so vidalijevci to prekršili ter so na zboru predložili še svojo listo. Če namor so se upravnico upeli navzoči člani, ki so se izjavili, da je njihovo postopanje zelo nečestito in da pomeni to čisto navadno vsiljevanje, ki ni nikakor v skladu s spoštovanjem že dane besede. Takrat se je dvignilo sedem vaških zaščitnikov slovenske kulture, ki so kot pobesneli pričeli pretepati tajnika, nato pa še vse ostale članke društva. Tajnik in bivši predsednik društva sta hotela sicer množico mirniti in razgnati pretepače, a bilo je že prepozno. Vidali je bil v tej borbi popolnoma uspešen.

Vsebinska Uradnega lista št. 3

Izšla je tretja številka Uradnega lista z datumom 1. februar 1949. Vsebinski ukaz št. 7: »Odprava ometitve uvoza maslinastih olj, preklete ukaz št. 80 z dne 29. novembra 1947; ukaz št. 8: »Sprememba cnotnega zakonskega besedila predpisa o varnosti cest in cestnega prometa; št. 9: »Spremembe pravilnika o socialnem zavarovanju nameščenecv pogodbenih izterjav-lavskih zahtev, zlasti pa zahtev delavcev v ladjedelnicah CRDA. Po-ročila o tej skupščini navajajo vsa brez izjeme, da so vsi navzoči delegati potrdili in odobrili novo enotno linijo, ki jo zastopa izvršilni odbor ES. Enotni sindikati že dolgo predla-gajo ustanovitve tega odbora, toda Delavska zbornica se je temu iz-mikala z vsemi mogočimi izgovori. Kakor vse kaže ne mislijo Enotni sindikati odnehati od tega svojega predloga ter dnevno molekulirajo Delavsko zbornico, da bi se z njimi čim tesneje povezala ter prišla ob enem z njimi skupno borbo. Vse lo prvo govorio ne dokazuje borbos-nosti ES, temveč nasprotno doka-zuje slaboost Enotnih sindikatov, ki so se v preteklosti mnogo bolj in bolj odločno borili za zahteve delav-skega razreda in so v tej borbi tudi mnogokrat zmagali. Vse to nam dokazuje, da je pra-va enotnost delavskega razreda le ona, ki jo dosežemo na osnovi borbe, ne pa na osnovi kompromisov in oportunitizma.

TRST V ŠTEVILKAH V LETU 1948

31.12. lani nas je bilo 275.628

Mesto nima zadovoljivega naravnega prirastka - Največje število življenj sta pokosila jetka in rok

Statistični urad mestne občine je izdal pregled tržaškega življenja za lansko leto. Stevilo prebivalstva, ki je stalno skoraj vse leto naraslo, je 31. decembra doseglo 275.628 ljudi, od teh pa je bilo stalno naselejenih 272.440. Za boljše razumevanje, kako je naraslo prebivalstvo, je bil v tem primeru imamo celo take primere, ko je bil ženin celo za več kot 16 let starejši od neveste. Pač okusi so različni, toda kaj bi si človek mislil ob 4 primerih, ko je bila nevesta nič manj kot za več kot 16 let starejša od ženi-na. Po vsej verjetnosti je bilo tu vnies bor malo lubezni in toliko več druzh denarnih vzrokov.

Da mesto nima pravega naravnega prirastka je bilo tudi lani do-kazano z rojstvi. Zvirovnihi je bi-lo 3174, od teh 1041 dečkov in 1533 deklic. Tako je znašal koeficient rojstev 11,7 promila. Največ muer rojstev je štorklja obiskala po bolniš-nicah in raznih sanatorijih. Sledel je namreč južnim vzgledom, ki pa so za nas nepojmljivi, ni imela naj-majša mati niti se petnajst let, ko je povila prvega otroka, ki pa je smal umrl. Enajst mater je po-kušalo s 16 leti imeti otroka. V splošnem pa so se ženske držale takojšnjih običajev in so povile otro-ke večinoma v letih, ki gredo od 20 do 34.

Stevilo umrlih se je skoraj izena-čilo z rojstvi. Umrlo je lani 2836 oseb, kar da koeficient umrljivosti 10,43 promila. Polovica je še posle-ila od življenja doma ali pa po bolnišnicah in zdraviliščih. Šlo je bilo takih, ki jih je smrt zalotila na cesti ali pa na morju. Po mest-nih običajih je največ rojstev za-znamoval Stara mitnica. Stevilo rojstev je tu doseglo 373, sledi takoj Sv. Jakob s 310 rojstvi, za njim Sv. Vid z 274. Na zadnjem mestu pa so Borkovlje z 90 rojstvi. Stara mitnica pa nima samo prvenstva glede števila rojstev, pač pa tudi prvaši s številom rojenih dečkov. Tu se jih je rodilo 198. Na žalost pa tudi Stara mitnica kaže, da je tam največ ljudi umrlo. Številko 488 umrlih daleč prekosa število novorojenih. Prav tako so Borkov-je zadnje, ki so znamenovale naj-manjše število mrtvih in namreč 33. Ako gledamo posamezne mese-ce lanskega leta glede na poroke, opazimo, da je bilo v prvih zim-skih mesecih število porok nizko, naker je začelo rasti spomladi, po-tem je malec popustile in se nato zopet dvignilo in doseglo višek sep-tembra meseca z 360 porokami. Kmaly nato pa je zarocenje obito zapuštila želja po poroki. Stevilo

Seja občinskega odbora

Namesto da bi obnovili porušene hiše razmetujejo denar za nekoristna dela

Kot običajno je bila tudi v čet-rti redna seja občinskega odbora, katerega je predsedoval župan od-vetnik Miani. Predmet javnih ku-hinj v letu 1948, poročilo o delova-nju šolskih kuhinj v letu 1948 in pregled stanja računov oddelka za goriva 31. 12. 1948. Javne kuhinje tržaške občine so lani uspešno delovale. Posebno v polnih mesecih je bila menza na Drevoedu XX. septembra vedno polna gostov. Druga menza je de-lovala v Ulici Gambini, kjer je v precejšnji meri služila esulom kot sijalnice. Seveda poročilo ne pravi, kdo je vzdrževal to menzo in na račun katerega gredo bremena za vzdrževanje in prehrano teh ljudi. Na splošno je mešanstvo z vse-ljem pozdravilo te občinske javne kuhinje. To najbolj potrjuje obisk. Medtem ko je eljudsko restavracijo v Ulici Gambini dnevno obiskovalo največ 4917 oseb, je imela ekonoma-ska restavracija na Drevoedu XX. septembra v avgustu in septembru največ 1800 do 1900 obiskovalcev. Aktiv letne bilance znaša 272.732.70 lit, denarni obtok je dosegel 180 mi-lionov lit. Polem ko je občinski odbor pot-rdil računski zaključek oddelka, ki skrbi za delovanje občinskih menz,

Dalje je bilo sklenjeno, da se iz-plača podjetju Trezza, ki je do sedaj pobiralo trošarine, 6 milijonov lit. Dnevni red se je bil izbran z razpravljanjem raznih zadev redne občinske uprave. Predlagana in o-dobrena je bila obnova strehe ob-činske palače. Steha je bila po-kvarjena lani decembra meseca, ko je izbruhnil požar v podstrežju in uničil 70 kvadratnih metro strehe. Stroški za obnovo dela bodo znašali 900 tisoč lit.

Delo na cesti

Odstranitev nevarnega ovinka v dolžini 1.300 m na pokrajinski cesti Glincelci v bližini Doline proglasa ZVU ukaz 26, ki ga je dne 10. fe-bruaria podpisal general Ridgely Gaither, za njuno potrebo. S tem cestnim delom bodo pri-šli v približno dveh tednih in bo s tem zaplenjenih približno 30 de-lavcev skozi tri mesece. Stroške bo-do krtili iz tekočega proračuna.

Dospela so sadna drevesca

Kmetijska nabavna in prodajna zdru-ga v Trstu obvešča naročnike, da so sadnih dreves, da je dospela glavna pošiljka. Na razpolago so: krušine, hruske, kaki, jablane, kutine in lepotična drevesca. Bresk-ve, markele in orehi pa so že na poti. Drevesca se lahko dvignejo Ul, U. Foscolo, 1 (tel. 94386).

De bi ne bila samostojna tržaška zunanja trgovina

Posebna delegacija Zbornice TIP, ki je ji je zelo na srečo, da ne bi postala tržaška zunanja trgovina samostojna, se muči te dni v Ri-mu, kjer razpravljajo pri minist-rstvu zunanje trgovine o trgovinskih pogodbah z Madžarsko, Belgijo, Španijo, Francijo, Portugalsko in Turčijo ter o kondingitnih, ki se v okviru teh pogodb doleščo za Trst. Delegati iz Trsta so tudi povedali svoje mnenje o priliki italijansko-francoskih trgovinskih razgovorov, ki trajajo.

Podobno bodo skupno iznesli predloge na pogajanjih z avstrijske delegacije, ki se bodo pričela dne 23. t. m. (italijansko-avstrijska tr-govinska pogajanja se vlečejo že več mesecev in so bila večkrat prekinita) glede plačil pristaniš-kih uslug in brodnih pri tranzitu avstrijskega blaga, katerih način naj bi bil posebej določen v novi pogodbi med Italijo in Avstrijo. Slični predlogi bodo izročeni tudi delegaciji FLRJ in Českoslovaške, da se plačilo teh stroškov določi v dvostranskih trgovinskih pogobah med tema državama in Italijo. Ista vest trdi, da je glede Madžarske stvar toliko napredovala, da le še pričakuje prihrada madžarske de-lagacije v Rim. V tem primeru bi bil torej odgovor, ki ga je glede nadaljevanja pogajanj z madžar-sko delegacijo v Trstu dela pred štiri dnevi VU na tiakovni konfe-renci, brez podlage. Ali bodo pri VU zadevo poljskoali.

Uradna statistika tržaškega prometa pobija krutiva gen. Aireya

V plem poročilu generala Aireya Varnostnemu svetu OŽN je bila na široko postavljena trditve, da je pripisati povečan promet preko našega pristanišča v letu 1948 vedno prometovanju z Italijo. Vse prej kot to je namreč res: važni uradni statistični podatki Javnih skladišč, ki so sedaj na razpolago, zanikajo tako trditve povelnika področja in ji jemljejo vsako dobro vero. V letu 1948 je namreč glede železniskega prometa na prvem mestu Avstrija z 1.201.021 ton blaga (ERP-USFA) sledi Českoslo-vaška z 183.998 tonami, na tretjem mestu sele je Italija z 98.788 ton in takoj nato FLRJ z 73.555 tonami. Pa tudi pri statistiki pomorskega prometa ni dokazov za sicer urad-no trditve najvišjega javnega funk-cionarja na področju, da je Trst navezan na Italijo. Na prvem me-stu je tu ZDA z 989.895 ton blaga (večinoma ERP in USFA za Av-strijo), sledi Turčija z 80.331 to-nami, Grčija z 70.870 ton, Sirija-Palestina z 62.360 ton, Egipt z 61.311 tonami itj.

Prednje neizpodbitne številke, ki razumljivo ne vsebujejo malega kabotážnega prometa, znova potrjujejo staro dejstvo, da narekuje funkcijo Trsta njegova zemljepisna lega: Ta funkcija je - povezava de-žel Srednje Evrope in Podonavja z prekomorskimi deželami. To si priznava tudi gen. Airey v svo-jem poročilu, toda pri izvrševanju svoje oblasti se je posluževal smer-nice, ki so tem dejstvom in izjavam popolnoma nasprotni.

ZELEZNISKI PROMET OD 31. 1. DO 6. 2. 1949

	dovoz	odvoz
FLRJ	851.9526	10.1247
Avstrija	407.8807	921.14445
Italija	501.6784	349.4093
CSR	165.2968	192.2553
Madžarska	57.905	—
STO	23.367	6.43
Poljska	6.123	—
Švica	5.72	1.13
Francija	3.21	—

Blagovna struktura je sledela (prvo število dovoz, drugo odvoz): rude in kovine 8.721 - 3.045; žito in moka 2.399 - 5.329; druga živila 1.559 - 1.700; volna in bombaž 69 - 1.242; stroji 112 - 92; premog 8.293 - 1.155; les 5.875 - 283; razno blago 4.448 - 7.746.

KOLENDAR

Sobota 19. februarja
Konrad, Miloslav
Sonce vzhaja ob 7.02, zahaja ob 17.38. Dolžina dneva 10.36. LUNA vzhaja ob 0.37, zahaja ob 9.54.
Jutri nedelja 20. februarja
Elevterij, Gojstav

SPOMINSKI DNEVI

1944 se je pričelo 1. zasedanje Slo-venskega narodnoosvobodilne-ga odbora v Crnoljubi.

ENOTNI SINDIKATI

GLAVNA SKUPŠČINA UPORO-JENCEV. V nedeljo 20. t. m. ob 9.30 bo v Ul. Conti 11 glavna skup-ščina vseh državnih upokojencev, upokojencev poddržavnih ustanov, javnih ustanov, socialnega skrbstva, invalidskega zruženja, privatnih upokojencev, itd. Dnevni red: 1. Poročilo o položaju upokojen-cev in zahteve predložene mero-tajnim oblastem. 2. Organizacijsko sindikalno po-ročilo upokojencev. 3. Razno. Te skupščine naj se udeležijo vsi upokojenci, ki so člani sindikatov.

PROSVETNA DRUŠTVA

Kulturni krožek K. Rauber na Grelj (dramski odsek) priredi dan-es v soboto 19. t. m. ob 20 kul-turni večer s pesnim programom.

ROJSTVA, SMRTI IN POROKI

Dne 18. februarja 1949 so se v Trstu rodila 4 otroci, umrlo je 7 oseb, porok pa je bilo 5. Cerkvene poroke: ladijski natar-kar Novaro Rudolf in gospodinja Antonini Jolanda, uradnik Fucile Franc in gospodinja Zanella Mar-cella, mehanik Roberts Joseph in gospodinja Laura Norina, narednik ameriške vojske Dixon Van in go-spodinja Porto Marija. Umrli so: 64-letna Brinzi Irene, 74-letni Iermon Josip, 60-letni To-lotti Alojz, 86-letni Condorelli Ema-nuele, 43-letni Benediti Marij, 77-letni Sorra Almerigo, 74-letni Ca-licio Edoardo.

Prispela je nova pošiljka trtnih sadik

Kmetijska nabavna in prodajna zdru-ga v Trstu javlja vsem, ki so pri njej naročili sadike tri, in tudi drugim, ki jih želijo kupiti, da je dospela nova pošiljka cepilnih tri in korenjakov. Na razpolago so sle-deče vrste: malvazija, rebula, so-vignon, rizling, merlot refošk (do-mači in istrski), kabernet, kakor tudi: trete za namizno grozdje. Omenjene trte so na razpolago v skladišču zdruge v Ul. Fosco-lo 1, tel. 94-386, proti takojšnjemu plačilu dnevno od 8 do 12.30 ter od 15 do 18.30. Ob enem obveščamo kmetovalce, da ima zdruaga razpoložljive tudi kole za trite ter vsakovrstno drugo orodje in blago za kmetijstvo, ki se prodaja na drobno in debelo v skladišču zdruge. Prodajalna v Trstu v Ul. Mer-cadante 4 (poleg knjigarne Stoka), tel. 88-19 in v Miljah, Ul. Mazzini 1.

Ob enem obveščamo kmetovalce, da ima zdruaga razpoložljive tudi kole za trite ter vsakovrstno drugo orodje in blago za kmetijstvo, ki se prodaja na drobno in debelo v skladišču zdruge. Prodajalna v Trstu v Ul. Mer-cadante 4 (poleg knjigarne Stoka), tel. 88-19 in v Miljah, Ul. Mazzini 1.

Tržaška borza

Zlato sterling 9900, papirnati ster-ling 2030, avstrijski dolar 713, do-lar 700, švicarski frank 178, 100 francoskih frankov 160, avstrijski siling 23.

RADIO

TRST 12. februarja 1949
7.15: Kalendar. 7.20: Jutranja gla-sba. 7.45: Napoved časa. 8.00: 11.30: Silistična glasba. 12.00: Ljudje in v nazoru. 12.15: Revija znanih orkestristov. 12.45: Napoved časa. 13.00: 13.00: Pesta glasba. 13.45: 14.15: Dnevni pregled svetovnega tiska. 14.25: Citanje večernega spo-veda. 17.30: Plesna glasba. 18.00: Konorna glasba. 18.30: Iz Smetano-vih oper. 19.00: Oddaja za naj-majše. 19.30: Labira glasba. 19.45: Napoved časa, poročila. 20.00: 20.00: Sportna kronika. 20.10: Srbske in hrvaške narodne pesmi. 20.30: Programski poročilo. 20.45: Listi. 21.00: 21.00: Sobotni večer. 22.00: Četki listi. 22.20: Duo Smeo-Gianina. 22.45: Labira glasba. 23.15: Napoved časa, poročila. 23.30: Na prav nudi jutranji spore. 23.45: Plesna glasba.

Policijski motor povozil civilista

Kljub esem prometnim kampan-jam, ki jih od časa do časa najva-lja policija, imamo stalno primere, da so ravno policijski soferji tisti, ki prav pogostokrat povozijo pešce. Tako je sinoči ob 19 pred pokrito tržnico neki motoeciklist prometne-ga oddelka CP povozil 55-letnega Sello Amadea iz Ulice Caccia 10. Sella je pri tem dobil večje telesne poškodbe. Zlomišene imba kosti in se bo moral zdraviti v bolnišnici na kirurškem oddelku 30 dni, razen če ne bodo nastopile komplikacije.

14 mesečni otrok je padel v vročo juho

Mitditi ko je Sinkovičeva iz Ul. Castagnetto 20 včeraj za trenutek pustila v kuhinji samsa 14-mese-nega sina Alda, se je ta oparil po glavi. Otroci se sedel na stolu blizu ognjišča. Pri tem se je po nesreči stegnil čez rob, da je padel z glavo v lonec vrele juhe. Na obupne klice otroka je bil prišel prišel v kuhinjo in zgrabila otroka ki je imel že olupljeno rožo po vsem obrazu. Otroka so kmalu nato z rešilnim av-tom odpeljali v bolnišnico. Stanje mamega Alda je precej resno, ker ima hude opekline na obrazu, ra-mah in na desni roki.

Nove slovenske knjige!

II. SEZNAM
Franc Levstik: »Zbrano delo I. knjiga (Frantine pe-smi, Prvi časi, Pesmi 1834) pbl. » L. 440.—
Boris Zitkov: »Kaj sem videl. pbl. » » 330.—
Valentin Katavci: »Blesi; se jedro mi samotno, pbl. » » 470.—
Ales Strojnik: »Knjiga o letalstvu, pbl. » » 210.—
M. Gorki: »Glasje umiranj, pbl. » » 150.—
C. A. Kopsak: »Od Putilja do Karpata, br. » » 150.—
Veretennikov: »Voledja Ulanova, br. » » 300.—
M. Twain: »Pustolovina Huckleberryja Finna, pbl. » » 300.—
Dobite jih v slovenskih knjigarnah v TRSTU in GORICI.

79 delavcev pred sodiščem zaradi preostane moje

13 delavcev pred sodiščem zaradi prestopa ni je

dournika med Brezijami in Srednjim Břidom. O priřetku dela se govori že več let, a to danes še ni priřlo do uresniřenja. Mnogi imajo onstran vode svoje njive in pašnike, celo več hiř, in vsi ljudje morajo preskakovati skale, ki řtrle iz vode; ko pa voda naraste ob hudih nalivih, jim je prehod sploh nemogoče. Zelo teřavna je pot zlasti, ko nosijo domov seno, ki pa prenařajo na ramah.

Škraini řas bi bil, da bi občina vendarle razumela potrebe domaćin ter zgradila most, ki ne bi zahteval velikih strokov. Če občina nima dovolj fondov na razpolago, naj zato poskrbe nadrejene oblasti. Vsi vařtani so ogorčeni, ker ne do-sežejo drugega kot obljube, njihov gospodarski polořaj pa se slabša iz dneva v dan,

—————

Gozdni požar

10 t. m. v mrazu je nastal gozdní požár na pobožju gore Velikí vrh na severní straní v blížíní Tanameja. Ognjení jezítki so oplazdí gozd več kilometrov naokrog. Visokí plameni, ki so se dvigali proti nebu, so bili vidni po vsej Terški dolíni prav do naslednjega jutrá. Prebivalstvo í bližnje okolice je s pomočjo orožnikov in vojašva po napornem in dolgotrajnem delu delno pogasíl ognj, ki je pretil, da uničí več gozda. Povzročena škoda je zelo velika, kajti pogorelo je okrog 5 kv. kilometrov gozda. Vzrok požara še ni znan.

Cim več higíene

v ístrske domove in vasi!

Draží tov. uredník! Dovolíte mi, da se pomením z vami to pot o predmetu in vprašanju, ki se vam bo zdelo domoa neprimerno za javnost, toda kdo náí zameri knetu? Nekdne mi je pravíl prijatelí z mladostí, ki je štúdial vsesílne na Dunaju in v Praží, da je žível francoskí písatelí, ki je opisal straníše, pomislíte straníše, v tako leplí in vznešéníh hevndáh, vo to

O istem predmetu, tov. urednik,

Prvi dan, ko sem prišla na delo, sem dobila list z vašimi povelji. Vsi delavci, ki so bili pri mojem zanimanju in priznanju, da pisne vesti uredniki in dopisniki o vseh mogočih vprašanih vsaka, njegova življenja, toda o higieni naših domov zelo hitro redko kakšno poročilo. In vendar ste prinesli že mnogo potopisnih črtic, dopisnikov so hvalili in grajali to in ono, kar so videli in doživeli pri nas na delu. Nič, toda o navedenem predmetu nič.

Vselej sem se tolažil, da tuje ne vidi, oziroma ne opazi te prave sramote zaostlosti naše vasi, toda ko sem se nedavno po dolgem času remaknil v Skofljo in Ržanič čez blok ali mejo ter sem moral nekam iti, sem si mislil: No, tep vlti dobri tujci, ko vstopi v ta prostorček z napisom dvehi ničel. Tekni pa so ti prostorčki več ali manj povsod po naših krajih.

Po mojem naletenju ni ureditev tega vprašanja več vprašanje okusa, marveč vprašanje ljudskega zdravstva. Mi mislim in ne zahtevam, da bi morala imeti vsaka kmetijska hiša stranišče na avtomatično izpiranje z vodo, tudi notri, da bi moral imeti vsak gospodar od danes do jutri klozet v hiši.

Toda nihče ne more oporekati, zahtevi, da bi moral urediti vsaj malo bolj higiensko in čisto stranišče.

Škopolati dobrega pol' kubičnega metra globoko jamo, vreči vsako toliko vanjo malo slane ali listja, zbiti skupaj nekaj deščic za notranjo ureditve hiše, ki to niso nobeni kadeži in kdo ve kakšni stroški. Kadar namo daries, pomeni najvsej, da nesnago, legio bolezni, smrdu it. d.

V času, ko obnavljamo domove od temelja do stropa, mora biti — pravim mora — tudi nekaj smisla, da prične naša podeželje z uvedbo snažnega, higienskega stanjša.

Vem naprej, kaj budo pripomnili moji študenti: «kaj se obreguje tu, kaj dopisati ob to vprašanje na preji pogleda zasnova stanjša po treh istrskih obalnih mestih, ki se ponašajo z večstoletno meščansko preteklostjo in njenim anapred-

kom». Naj pogleda še danes v same Benetke, njihovo nekdanjo prestolnico, pa bo spoznal, da je snaga naše vasi še vseeno vzledna.

primeri s smrdom, ki ga lparavo
onolone kloake. Teqa ne
bom oporekal, vendar rečem, da
sno po načelu «trajnega razvoja»
dolžni pokazati tudi v tem pogledu
napredek, ne da se sklicujemo na
napake drugih krajev.

Higiena vasi in naših domačij
zahteva spremembo pri ureditvi
stranišč, ki veljajo vedno tudi za
merilo smisla za snago in zdrav-
stvo, da, celo za merilo kulturne
stopnje naroda. Prosim zato naše
mnogoštevne organizacije, naj zlasti
med mladino sprožijo ugodno re-
šitev tega vprašanja, oblastem pa
predlagam, naj pokrenejo nekaj iz
upravno-zdravstvenega stališča!

Kvalifikacijska tabela

Prvenstev istrskega območja

1. Partizan	• • • • •	točk 0
2. Olimpia	• • • • •	10
3. Jadran, Dekani	• • • • •	15
4. Aurora B.	• • • • •	16
5. Fiorini	• • • • •	17
6. Meduza B.	• • • • •	22
7. Rdeča zvezda	• • • • •	24
8. Arigioni B.	• • • • •	25
9. Piran B.	• • • • •	26
10. Novi grad	• • • • •	40
11. Buje	• • • • •	40
12. Umag B.	• • • • •	55
13. Brtonigla	• • • • •	95
14. Petrovica	• • • • •	95

MOŠA PIJADE

OB PETLETNICI LJUDSKE DRŽAVE

(Nadaljevanje od včeraj)

Vsi ti dogodki v Jugoslaviji med 1943. letom, ki so potrjevali in nadaljevali razvoj, ki je bil jasen že med 1942. letom, so dali borbi jugoslovanskih narodov popolnoma določeno fiziognomijo in dodali vojni demokratični sil svetla proti fašističnim osvajaškim državam nov pojav: na vojnem torišču, v koalicijski demokratični državi je nastopila med osvobodilno ustajo organizirana sila države, ki je bila v prvih desetih dneh vojne ostala brez državne vodstva, brez vojske in oborožitve, ki je bila ne samo popolnoma okupirana od sovražnikov, marveč tudi razkosana in razdeljena med nje, in katere državni aparat je v celoti prešel v službo okupatorjev. Pokazalo se je, da je — v pogojih svetovne vojne, v kateri je imela odlično vlogo prva država socializma, Sovjetska zveza — uspešna oborožena borba ljudstva popolnoma okupirane države proti fašističnim okupatorjem, če nosijo to borbo množice delovnega ljudstva, če vodi to borbo delavski razred in njegova avantgarda, komunistična partija, ki združuje vse demokratične elemente celotnega naroda v borbi, toda s pogojem, da se hkrati s borbo proti tujemu osvajačcu vodi borba za uničenje starega državnega aparata, t. j. da se izdajalska buržoazija prevzame narodno-osvobodilno borbo ljudstva. Brez tega je kri, ki so jo prelile delovne množice proti okupatorju, samo sredstvo za krepitev političnega vpliva delavskih strank, vendar ne tudi končne oblasti buržoazije. Čeprav je splošno priznana, da izvede nekatere demokratične koncesije in da sprejme komuniste v vlado, vendar kaj kmalu preide v ofenzivo proti delovnim množicam, uniči vse demokratične pridobitve in uvede popolno razredno nasilje. Razvoj dogodkov v 1943. letu je pokazal, da dobiva Jugoslavija iz temeljev novo državno organizacijo, da je postala nova, resnično demokratična, ljudsko demokratična država, ki se gradi na federativnem načelu, zagotavlja jo popolno enakopravnost petih jugoslovanskih narodov v šestih deželah, v katerih žive. To je bilo znamenje, da je v državi ljudska revolucija zmagala. Drugo zasedanje AVNOJ-a je sledilo, da je s sklepi ustavodajnega položaja prej proglasilo novo demokratično federativno Jugoslavijo, da je dalo novi državi vzhodne organe oblasti, zakonodajno telo in vlado, da je ugotovilo in usklajevalo zmago ljudske revolucije. AVNOJ se je spremenil v vrhovni zakonodajni in izvršni organ državne oblasti in ustanovil se je Nacionalni komite narodne osvoboditve, ki ima vse značilnosti ljudske vlade. Usakojen je bil sistem oblasti ljudskih odborov, proglasena je bila federativna ureditve države.

Nič več ni bilo močnega zatiskati oči pred dejstvom, da se jo pojavila Jugoslavija kot popolnoma nova država, ki je na revolucionaren način pretrgala kontinuiteto stare Jugoslavije. Nič več ni bilo močnega tajiti dejstva, ki ga je izrazila deklaracija II. zasedanja, da se je med narodnoosvobodilno borbo ustvarilo popolnoma novo razmerje političnih sil v naši državi ter da se mora pravi tako tudi v njeni upravi in v državnem vodstvu na ustrezajoč način izraziti to novo razmerje sil. Ko je to deklaracija orisala položaja, ki ga je ustvaril razvoj narodnoosvobodilne borbe in izdajstvo pobegle monarhije in nje ne vlade kakor tudi zmage zaveznikov, v prvi vrsti pa zmage Rdeče armade, in ko je pozdravila sklepe moskovske konference, ki so vsem narodom zajamčili pravi

vico, da sami s svobodno izraženo voljo rešijo vprašanje svoje notranje državne ureditve, se je zaključila s temle zgodovinskim sklepom:

«1. da se Protifašistični svet narodne osvoboditve Jugoslavije konstitira v vrhovni zakonodajni in izvršni, predstaviteljski organ Jugoslavije kot vrhovni predstavnik suverenosti narodov in države Jugoslavije kot celote in da se postavi Nacionalni komite osvoboditve Jugoslavije kot organ z vsemi lastnostmi narodne vlade, preko katerega bo Protifašistični svet narodne osvoboditve Jugoslavije izvrševal svojo izvršilno funkcijo;

2. da se izdajalska jugoslovanska ubežna vlada odzamejo vse pravice, zakoriste vlade Jugoslavije, zlasti tje, da bi se nadalje predstavljala narode Jugoslavije kjerkoli in pred komerkoli;

3. da se pregledajo vse mednarodne pogodbe in obveznosti, ki so jih sklenile v imenu Jugoslavije ubežne vlade v inokemstvu, da se prekličejo in ponovno skleno oziroma odobri, a mednarodne pogodbe in obveznosti, ki bi jih v bodoče morebiti sklenila ubežna taka imenovana vlada, se ne priznajo;

4. da se zgradi Jugoslavija na demokratičnem federativnem načelu kot državna skupnost enakopravnih narodov;

5. da se vsi ti sklepi formulirajo v posebnih odlokih AVNOJ-a.

Ta deklaracija in posebni odloki, sprejeti na njeni osnovi na istem zasedanju, so bili temelj nove državne ureditve, novega ustavnega reda, na katerem je bila dve leti kasneje, na dan dvestoletne zasedanja v Jajcu, v ustavodajni skupščini proglasena Federativna ljudska republika Jugoslavija. Na tem temelju sloni ustava FLRJ, sprejeta januarja meseca 1946, ustave naših šestih republik, sprejete leta 1946, in 1947. in tega leta sprejeti statuti avtonomnih enot Ljudske republike Srbije, Vojvodine in Kosmeta, ki so zaključile ustavne zgraditve Jugoslavije na načelih narodnostne politike marksizma-leninizma.

Temeljni nove Jugoslavije so bili trdni položaji.

Brez vodilne vloge komunistične partije in brez pravilno postavljenih nalog, brez pravilne leninistične strategije in taktike, ki sta popolnoma ustrezali zgodovinskim nalogam proletariata Jugoslavije in konkretnim pogojem borbe, brez ustanovitve osnovnih organov revolucije — revolucionarne vojske in revolucionarnih organov oblasti — kajpada ne bi bila moč zmagati ljudstva; ki se je izrazila v sklopih zasedanja v Jajcu. Zato je tovariš Tito lahko rekel v svojem poročilu na V. kongresu partije:

«Prav ustanavljanje partizan-skih odredov, ustvarjanje naše nove, ljudske armade in vodstvo narodnoosvobodilne borbe, prav to so bile najvažnejše naloge naše partije med štiriletno vojno, to so najvažnejša dejanja naše partije v vseh njeni zgodovinski točki pa so največja dejanja zato, ker je ta osvobodila vojna pomenila hkrati tako nacionalno osvoboditev narodov Jugoslavije kakor tudi socialno osvoboditev delovnih množic naše države. To je bila osvobodilna in revolucionarna vojna, v kateri so bili položeni temelji nove Jugoslavije... Druga naloga naše partije, ki je sledila iz prve, iz borbe za osvoboditev države, je bila ustanovitev organov ljudske oblasti od narodnoosvobodilnih odborov tja do Protifašističnega sveta narodne osvoboditve Jugoslavije.

«Komunistična partija Jugoslavije — je rekel tovariš Tito v istem poročilu — je mogla ne samo organizirati, ampak tudi uspešno voditi oboroženo ljudsko vstajo zato, ker je... v najtežjih borbah ubrala pravo kot v organiziranju rednih vojaških enot, to je, ustvarila je narodnoosvobodilno vojsko, s katero je lahko že med vojno reševala ne samo vprašanja uspešne borbe proti okupatorju, ampak tudi vprašanje oblasti, to je vprašanje zmage nad reakcijo, vprašanje ustvaritve nove Jugoslavije. Buržoazni razred

v Jugoslaviji je »izgubil bitko... v oboroženem boju proti ljudstvu. Narodnoosvobodilna vojska je toliko njegove oborožene formacije, kjer koli so se pojavile skupaj z okupatorji, ali pa kadar so same napadale naše sile. V tem je torej bistvo revolucionarnega boja narodov Jugoslavije z delavskim razredom na čelu v procesu borbe proti okupatorju. Zato je buržoazni razred kot celota izgubil ne samo zaupanje širokih ljudskih množic, temveč je med vojno doživel v oboroženi borbi odločen poraz.

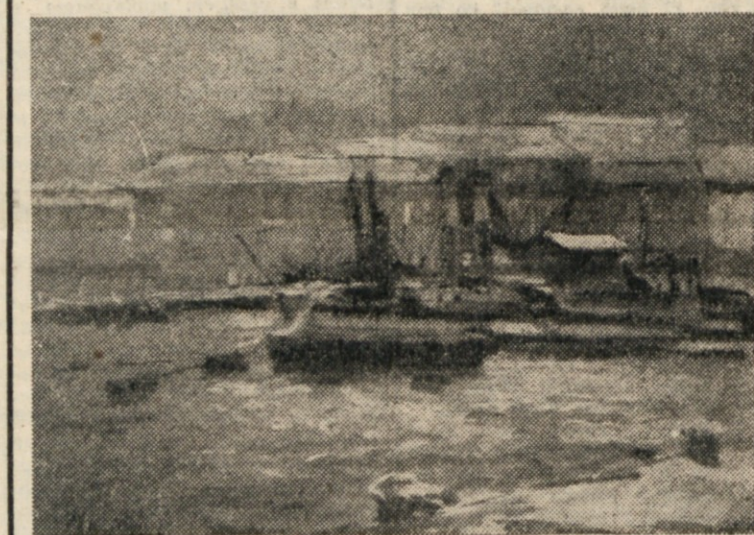
Dejstvo, da so bile oborožene kontrarevolucionarne formacije starega režima, ki so se borile proti narodnoosvobodilni vojski in službi okupatorja ali pa jih je ta podpiral, tako da se je borba proti njim vodila v okviru narodnoosvobodilne vojne same, ne more odvezati te borbi njenega razrednega bistva, njenega notranjega značaja kot borbe za oblast, borbe, ki se je s te in one strani vodila s skrajno ostrino in brezobzirno in ki je na obeh straneh zahtevala zelo velike žrtve; ne more prikriti dejstva, da je buržoazni razred izgubil oblast v direktni oboroženi borbi s silami ljudske revolucije. To osnovno dejstvo oboroženega obračuna z buržoazijo popolnoma pozabljajo tisti naši kritiki iz drugih držav

ljudske demokracije, ki bi radi pod firmo izenačevanja svoje in naše osvoboditve naravnost prikriti dejstvo naše ljudske revolucije in njene zmage, dobljene že med samo vojno. Toda zmagovalna ljudska revolucija ni takšno zgodovinsko dejanje, ki bi ga lahko s puhlimi frazami pahnil iz zgodovine. Z druge strani pa komunistično izenačevanje ali celo popolno ne priznavanje naše ljudske revolucije — kljub temu, da počenja jo to baje v imenu obrambe osvoboditve vlogi Sovjetske zveze — naravnost omalovaževanje vpliva, ki sta ga v naši državi Oktobrska socialistična revolucija in Sovjetska zveza kot prva dežela socializma.

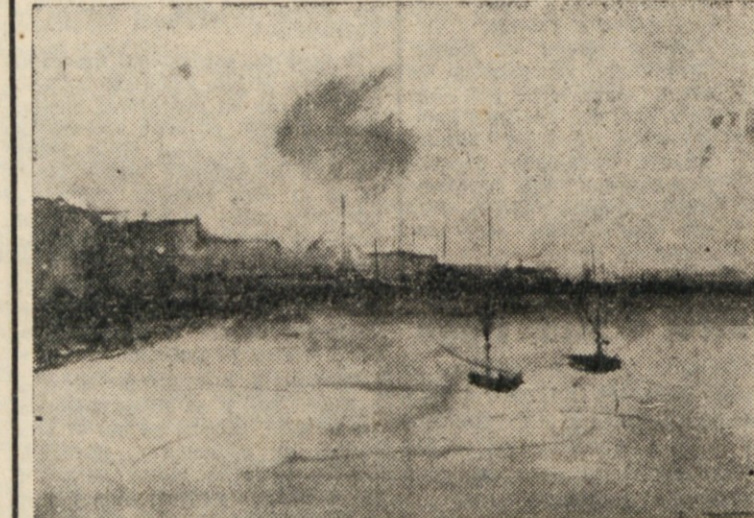
Okrog petdeset filmskih umetnikov je vložilo tožbo proti piskemu tedniku »Samedi Solra«, ker je objavil članek s podrobnostmi iz njihovega zasebnega življenja. Med temi so: Jean Gabin, Jean Murat, George Marshall, Claude Dauphin, Tino Rossi, Micheline Presle, Viviane Romance, Michele Morgan, Annabella in Danielle Darrieux. Tožitelji zahtevajo odškodnino v višini sto milijonov frankov.

28 milijard lir so znašali dohodki italijanskih kinematografov lanske leto. Od tega je šlo za francoske filme približno eno milijardo, za italijanske okrog dve milijardi, vse ostalo so pa porabljali ameriški proizvajalci.

(Nadaljevanje sledi.)

Lukežič: V TRZASKI LUKI.

Hlavaty: TRST.

Nekaj novih knjig

DVE DRAMI

V knjižnici Slovenskega gledališča, ki jo izdaja Slovenski knjižni zavod, sta pred kratkim izšli dve dramski deli, primerni tudi za ljudske odre. Tako je v prevodu Josipa Vidmarja izšla Gogoljeva komedija »ZENITEV«, ki jo obiskovalci predstav Slovenskega narodnega gledališča v Trstu že poznajo. Duhovita in zabavna komedija sodi med najpopularnjša dela ruske dramske literature; uprizarajo jo številna gledališča po vsem svetu. Urednik knjižnice Slovenskega gledališča Bogomir Fatur je dostavil ob koncu knjige kratko študijo o N. V. Gogolju in njegovem delu.

V ljudski izdaji smo dobili tudi dramo Miška Kranjca »POT DO ZLOČINA«. To dramo znanega slovenskega pripovednika je z uspehom uprizorilo najprej Narodno gledališče v Ljubljani, a iz lanske sezone nam je znana že tudi v Trstu. Za knjižno izdajo jo je pisatelj posebej in dokončno redigiral. V »Poti do zločina« srečujemo dve osebi, ki sta bralcem Kranjčevih spisov znani že iz nekaterih povesti. Dejanje drame se odvija pred vojno v Prekmurju in kaže, kako nezdružljive so politične razmere v kapitalistični družbi ženejo ljudi v zločin. Ravnatelj ljubljanske drame Slavko Jan daje s svojimi »Režiserjimi opombami« na koncu knjige važne migljaje za uprizoritev.

Okrog petdeset filmskih umetnikov je vložilo tožbo proti piskemu tedniku »Samedi Solra«, ker je objavil članek s podrobnostmi iz njihovega zasebnega življenja. Med temi so: Jean Gabin, Jean Murat, George Marshall, Claude Dauphin, Tino Rossi, Micheline Presle, Viviane Romance, Michele Morgan, Annabella in Danielle Darrieux. Tožitelji zahtevajo odškodnino v višini sto milijonov frankov.

28 milijard lir so znašali dohodki italijanskih kinematografov lanske leto. Od tega je šlo za francoske filme približno eno milijardo, za italijanske okrog dve milijardi, vse ostalo so pa porabljali ameriški proizvajalci.

(Nadaljevanje sledi.)

25 LET GLEDALIŠKEGA DELA

Franca Lipaha člana ljubljanske Drame

V vsakem igralskem zboru žive ljudje, ki se o njih ne piše in ne govori in ne razpravlja veliko. To so po svojem zunanjem videzu po navadi skromni in neugledni, po svoji igralski iznajdljivosti in svoji človeški svojstvenosti pa redki in dragoceni gledališki ljudje, ki resda niso nikdar igrali ne Hamleta in ne Othelloa ne Romea ne Mortimerja ne Jaga in ne Franza Moora. In vendar brez njih in mimo njih ni prave urednosti v igralskem zboru. Sleherni pravi direktor in nadarjeni režiser poznava vse njihove igralske in človeške posebnosti in gradi na teh svojstvenih kvalitetah svoje uprizoritve. Tak svoj svojstven karakterni igralec je Fran Lipah. Lipah je kmečkega rodu, doma

je iz Dobrunj pri Ljubljani, kjer se je rodil 23. maja 1892. V gimnazijo je hodil v letih med 1903—1911. Po maturi se je odpravil na Dunaj študirati jus, kjer je presegel vse večere v gledališču.

Tu pa je videl tista leta znamenite predstave klasikov v Burgtheatru, Reinhardtove tvegane pokluse množičnega teatra v Rotundi, različna gostovanja velikih igralcev Bassermanna in Moissisa, ruski balet, monakovske umetnike. Ze tiste študentske dni je začel Lipah pisati o gledališču. Tik pred izbruhom vojne je napisal dramo o Matiji Gubcu, katere idejna vsebina je rezultat napredne miselnosti, ki je Lipaha vključila tudi v preporodovsko gibanje. Po prvi svetovni vojni,

med katero je bil Lipah skozi pod vojaško suknjo, se je znova napotil na Dunaj, zdaj trdno odločen za gledališki poklic. Na drž. akademijo za glasbo in igralsko umetnost se je vpisal kot eksternist, dramske igre pa se je rešil zasebno pri treh pomembnih igralcih: poučevali so ga Olga Lewinsky, Ernst Arndt in Kar. Goetz.

V tem poltremletju letu svojega dunajskega študija je Fran Lipah doživel za angažman. S 1. avgustom leta 1921 je stopil v igralski zbor Narodnega gledališča v Ljubljani. V mladost 30. letih svojega odrskega dela je preigral 242 vlog, režiral 16 iger, napisal in izdal nekaj komadov (»Cvetje bajam« 1922, »Gospod poročnik« 1929, »Glavni dobiček« 1930, v tisku 1935 in 1946, »Odmor« 1940), objavil nešteto člankov v Gledališkem listu in raznih dnevnih in zbral nešteto duhovitih smesnic in pretrepljivih zgodb o slovenskih igralcih in svojih »Gledaliških zgodbah«. Svoje ljubeznive in tehtne pedagoške sposobnosti je dokazal tako v prvih letih po prvi svetovni vojni, ko se je učil dramsko igrati v tečaju Združenja slovenskih igralcev, kakor tudi med leti 1926 in 1932, ko je nastopil s študentsko klasično gimnazijo je Sophoklejevega »Kralja Edipasa«, Shakespearovega »Julija Cezarja« in velik recitacijski večer z naslovom »Naša beseda«, ki je obsegal pravo antologijo slovenske besede od Primoža Trubarja do Otona Zupancića.

Ta kratki biografski obris kaže Frana Lipaha v drugačni luči kakor ga pozna prireditelj obiskovalcev slovenske drame v Ljubljani: to je vsestranski gledališki človek, izobražen in kultiviran Evropec, vešč pisane in govorne besede v pravem pomenu tega pojma, in hkrati ves zasidran v svojo domaćo zemljo, pravi Slovenec in Slovan.

Lipahov igralski svet obsega nešteto drobnih, duhovito zamisljenih in miniaturno izdanih človeških podob iz vse gledališke kulture. Tu so igralske skice, prigrizki portretov originalne kompozicije, dovršene slike odrskih figur od antične tragedije mimo Shakespeara in Moliera do moderne konverzacijske komada, od stalnih komedijskih figur iz ljudske burke do tenko ugašanih karakternih stvaritev polpreteklih in sodobnih piscev, galerija bistro opazovanih in globoko doživljenih malih ljudi od francoskega in angleškega salona do domačega kmečkega in malomeščanske drame in veselice, od klasične in klasičistične igre do domačih otroške pravljice.

Njegove kreacije se dajo razdeliti v šestere osnovnih skupin: V prvo tako skupino je mogoče šteti figure, ki segajo od protodusne ljudske komike do tragikomičnih značev velikega stila. V drugo skupino bi se dale razvrstiti kreacije iz Shakespearovih iger. V tretjo, dokaj različno zvrst igralskih podob Frana Lipaha bi lahko čali nekatere podobne intelektualce iz ruskega repertoarja. Nepozabni vtisi hudožestvenikov na mladega igralca, duhoviti opazovalni dar intelektualca Frana Lipaha, njegova svojstvena nagla, logična in plastična govorica in njegov neustrudni humanizem so v tem zbiru ustvarili enotno, nenavadno razgibane in hkrati nevzorno zadržane človeške značaje, ki so za vselej obveljali za vzorne stvaritve odrskega realizma med Slovenci.

Ruska dramatika je pripeljala Lipaha tudi do druge, zanj tako značilne, vsekori originalne in človeško dragocene zvrsti odrskih figur, ki v svoji miniaturni dognanosti in v svoji topli čustvenosti dosegajo veliko umetnost »slovenske Rusinje« Marije Nablocke; v tej dolgi vrsti dobrodušnih, rahlo otočnih, neustrudno požrtvovalnih malih ljudi je u-

stvaril Fran Lipah galerijo nepozabnih kreacij: na začetku stoji njegov Fins v »Češnjem vrtnu«, na koncu pa njegov Karaulov iz Skvarkinovega »Tujega deteta«.

tomimičnih domislekih, zakaj njegov svet je svet sočutja, dobrušene zabavljalice in neminljivega optimizma.

Petero raznolikih skrbno zasnovanih, z bistromno analizo doganjenih in z vztrajno roko neustrudnega miniaturnega slikarja izdelanih odrskih zvrsti — in vendar tako se zdi — je bilo vse to dolgoletno, z evropsko kulturo in globoko človeško izkušnjo opravljeno delo samo priprava vse številne, še vse bolj raznolike, še vse intimnejše, še vse bolj originalne, še veliko preprostejše in v sramežljivo ljubeznivo rahločutnega umetnika oblikovane človeške figure iz slovenskega repertoarja. Maloda ni domaćega avtorja, ki bi v tej ali oni njegovi igri ne ustvaril vsaj ene svojih odrskih podob. Toda svoje najbolj tehtne podobne je ustvaril nedvomno in Cankarjevih dramah. V šestih njegovih igrar je igral 11 vlog.

Tako je tudi ob svojem jubileju ponovno poudaril tragičnega borca za vsakdanji kruh, ki je pokopal svoje mladostne ideale na ljubo ženi in trem otrokom, moralno razvalino na prvi pogled, družbeno spako in intelektualnega siromaka toda po srečnem velikega, poštenega, polnega človeškega dostojanstva: cerkovnika Hvastjo.

To je igralsko delo 25ih let, sveže in nedotaknjeno v svoji umetniški zamisli polno in živo in nepozabno v svojem iskrenem in globokem humanizmu, dragocena gledališka oporoka pomembnega človeka in igralca.

POPRAVEK

V včerajšnji številki našega lista se nam je v gospodarski rubriki v članku »Gradnja stanovanj pri nas in drugod« pripetila ne-ljuba pomanjka. Izostal je odstavek »Primer Zuericha«, ki se glasi:

V švicarskem Zuerichu (mesto ima 336.339 prebivalcev) so zgradili v preteklem 1948 letu — 3100 novih stanovanj! In sicer tri četrtine teh z javnimi sredstvi. Pa tudi v podeželskih občinah zurrškega kantona se je krepko gradilo.

Poglejmo, kako:

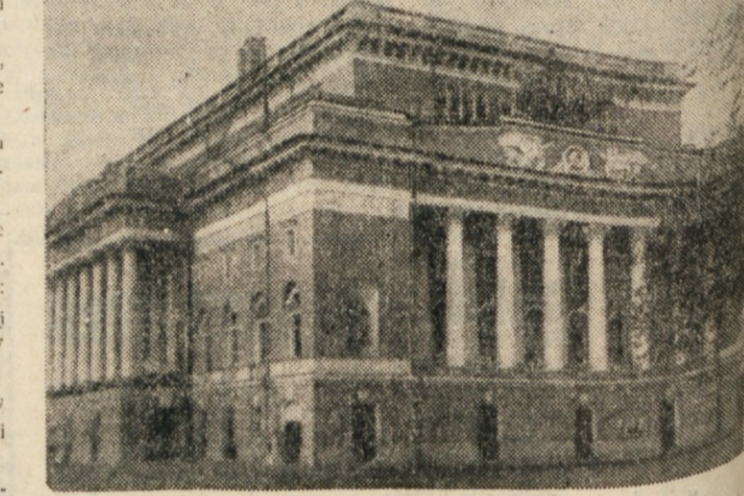
	mesto	Winter	38 pod.
	Zuerich	thur	občin
1946	3744	533	1794
1947	3342	275	1304
1948	2707	400	1211

Kakor vidimo, so Švicarji gradili prav krepko že leta 1946 (tedaj tudi med vojno, dasi manj) in niso tam čakali ne volitve ne drugih prikl. Pri nas pa so tedaj gradili čisto čez Padriče (danes se je avto-prevozniki branjajo!) in druge stvari. Skandal pri uradu za javna dela je postal sredstvo za najmanj 1000 novih stanovanj. Redna in izredna proračunska sredstva področja so jih še vedno uporabljajo zelo široko glede vseh mogočih načrtov, razen v korist stanovanjskega vprašanja, ki pa je najmuje neje.

Prisel sem domov in prižgal svetloko. Spati nisem mogel. Vse del sem se in prišel pisati novelo o Muhtarju Tažibajevu. Zjutraj, ko sem jo odnesel na pošto, sem pomislil: »Zvedel sem povest tujega življenja, ničesar pa nisem zvedel iz življenja nje, ki je bila vsa moja sreča.«

Ko sem prišel v uredništvo, je bilo že zgodaj, toda tam so že delali. Nekje so ropotali pisalni stroji in, slišal se je telefonski razgovor.

(Nadaljevanje sledi)

PUSKINOVO GLEDALIŠČE V LENINGRADU.

BILO JE V LENINGRADU... LJUBEZENSKA ZGODBA VOJNEGA DOPISNIKA

Aleksander Čakovski

18

Vrat zdaj ni bilo. Vstopil sem v sobo in se razgledoval po njej. Niti ene podrobnosti, ki bi me spominjala preteklosti, nisem mogel odkriti. Nič mi ni govorilo o njej. Tu je poprej stal nizki plišasti divan z blazinami, ki jih je sama vezla, a tam pisalna miza z mojo fotografijo... Nato sem mislil, kako je tam ob steni ležala njena mrtva mati, a za vrati otrok in kako je hodila od enega do drugega telesa in jokala, stoječ na stopnišču. Morda se je že odvadila jokati. Potem je povila mater, jo privežala k deski in šla tako, kot je šla tista žena, z drobnimi koraki, kakor da bi plavala...

Pri oknu, ki je bilo od zunaj tako zamaskirano, da se ni razločilo od stene, je sedel vojak s hrbtno obrnjenimi protimi. Pred njim je bila zrcelceva, na desni je bil telefon, tabele in zemljevidi. Predramil sem se iz spominov, ko sem zaslišal, kako govori v telefonsko cev: »Postojajte, prosim... Zopet streljajo desne cevi... prav tiste, prosim... Odprite ogenj, prosim...«

Utihih je in se sklonil k daljnogledu. Čez sekundo sem zaslišal topovskih strel in takoj nato bobnenje. Med tem je prišel drugi vojak in zamenjal prvega pri cevi. Ta se je nehoti odtrgal od daljnogleda, obrnil se je in, ko me je zagledal, je rekel:

«Gardni starešina Kajirbekov. Kdo ste, prosim?» Nasmehnil sem se načinu njegovega izražanja in pokazal svoje dokumente. Spominov je bilo konec. Začel se je delovni dan. »Vojni dopisnik boste? Zelo dobro! Ali se bova pogovorila?« Meni ni bilo tedaj do pogovora. Hotel sem še nekoliko postati v tej sobi, ki je poprej vsebovala zame pol sveta, potem pa bežati iz nje in se nikoli več ne vrniti vanjo. Toda Kajirbekov je že odgovoril namesto mene:

«Seveda se bova pogovorila! Poglejte, tu je zaboj, vsedite se, prosim. Ne, bolje, da se ne vsedete! Pravkar pojdemo dol. V bunkerju sedi moj tovariš. Tudi on ni ruske narodnosti. Kazah je. Muhtar se piše. Zelo interesanten človek. Pojdimo, prosim.»

Ze je stopil na stopnišče in gotovo si ni mogel niti predstavljati, da bi ne šel za njim. In res sem šel. Čez nekaj minut sva se ustavila pri vratih.

«Vstopite, prosim», je rekel in se skril pod moko zaveso. V majhni kabini je sedel poleg lina vojak s hrbtno obrnjenimi protimi. Drugi je držal med nogami posodo in srebrel z leseno žlico iz nje juho, ki se je kadila.

«Sezanite se, prosim», je rekel Kajirbekov. »Moj tovariš Muhtar.« Spregovoril je nekoliko besed po kazahski in dve po rusko: »Vojni dopisnik.« Muhtar je postavil posodo na mizo in vstal.

Gardni desnetik Tažibajev je spregovoril po vojaško, nasmehnil se je in me v zadregi vprašal, če želim jesti. Sram me je bilo priznati, a v tistem trenutku sem začutil, kako rad bi jedel. Ker nisem takoj odgovoril, je Kajirbekov potegnil iz žepa žlico, jo obrisal s kosom časa in mi jo pomolil.

«Najprej bomo jedli, potem se pogovorimo», je rekel Tažibajev. Drugi vojak se ni niti obrnil. Kot prikovan je bil pri lni poleg strojnice. Videl sem samo njegov širok hrbet. Na steni nad lino je visel pisan ženski šal. Nad njim sta bili navkriž pritrjeni dve smrekovi vejici.